

06.11.23 Клас: 9-А (1гр.), 9-Б (2гр.)
Укр.мова Вч.: Харенко Ю.А.

Розділові знаки між частинами ССР

-
- The image features a white background with decorative autumn leaves in shades of yellow and orange, located in the top-left, top-right, and bottom-right corners. A single bullet point is positioned on the left side of the text block.
- **Мета:** навчити правильно ставити розділові знаки між частинами складносурядного речення й обґрунтовувати їх уживання, формувати пунктуаційну грамотність, удосконалювати орфографічні навички; розвивати мислення, творчі вміння й навички будувати складносурядні речення; виховувати любов до природи України.

Визначити тип зв'язку

1. Сичі в гаю перекликались, **та** ясен раз у раз скрипів.
2. Кличе мати вечеряти, **а** донька не чує.
3. **То** шумів зелений лист, **то** в вінку мінявся злотом ряст весняний.

Визначити тип зв'язку

1. І далеко на півдні йшов бій, і на півночі здригалась земля від бомбових ударів.
2. Дуня зібрала папери, а служниця віднесла їх у сейф.
3. Чужі приходять в час твоїх щедрот, а я прийшла у час твого смутку.
4. Командир подав знак – і мене зразу ж відпустили.

Хвилинка-цікавинка

Кома	Крапка	Тире
,	.	—
(з латинської — кую, б'ю): відбиває слова, речення одне від одного	(з латинської — пункт, перепочинок): розмежовує, відділяє одне речення від іншого	(з французької — тягти): тягне паузу

КОМА

Між частинами складносурядних речень, з'єднаних єднальними, протиставними і розділовими сполучниками, ставиться кома.

1. Довкола будиночків цвів бузок, і на білі стіни падала прозора тінь від листя.
2. Нас розлучали з рідними, з життям і навіть - з мрією, але ніщо й ніколи нас не розлучало з вірою.
3. Чарівне море, та наймиліша серцю таки земля .
4. То мати гукає, то мати шепоче,
Мене виряджаючи в дальню дорогу.

КОМА не ставиться

1). мають **спільний другорядний член** або **спільне вставне слово** і поєднуються неповторюваними сполучниками і, та (у значенні і); спільними для обох частин можуть бути також видільні частки **тільки, лише, мабуть**;

*На хвилину раптом стихли голоси і
спинилися тіні.*

*Мабуть, батько ще дужче посивів і мати ще
дужче зігнулася.*

*Тільки невсипує море бухає десь здалеку та
зорі тремтять в нічній прохолоді.*

КОМА не ставиться

2). виражені двома **спонукальними** або **питальними** реченнями;

*Надіє! Надіє!.. О хто тебе ніжно на грудях
не грів і хто за тобою орлом не летів?*

Хай лягають зморшки на обличчя

І все вище тисне кров моя,

Юності в Вітчизни я позичу

І пісень позичу в солов 'я.

A decorative banner with a light pink background and a ribbon-like shape, featuring the text 'КОМА не ставиться' in blue. The banner is surrounded by autumn leaves in shades of yellow and orange.

КОМА не ставиться

3). виражені **окличними** реченнями;

*Який простір і як легко дихати під
високим небом Кавказу!*

КОМА не ставиться

4). виражені двома **називними** або **безособовими** реченнями;

Вітер і дощ.

Дощило і в повітрі віяло прохолодою.

ТИПЕ

1. Якщо частини складносурядного речення, з'єднані сполучниками *і (ї), та (і), та й, а*, виражають **швидку або несподівану зміну подій або різке протиставлення**

Хвилина ще - і схід розпише в сліпучі барви небосхил.

Закрався вечір, одшуміла праця.

Як сльози, затремтіли ліхтарі –

Та діти наші ночі не бояться ...

ТИРЕ

2. Якщо перша частина складносурядного речення виражає **причину**, а друга - **наслідок або висновок** ставиться тире
(іноколи кома й тире, залежить від бажання автора)

*Зима летіла над землею,
І от весна - і все в цвіту.*

*Я вірю в диво! Прийде час, -
І вільні й рівні встануть люди
Й здійсняться мрії всі ураз!*

Крапка з комою

Якщо частини складносурядного речення, з'єднані сполучниками *а, але, проте, все ж, однак* (рідше єднальними та), *дуже поширені*, або вже *мають усередині розділові знаки*, або *далекі за змістом*, або автор хоче підкреслити їхню *самостійність*.

Отак ми їхали, то з надсадним виттям мотора пнулись угору, то повільно спускаючись вниз; і чорний Черемош спочатку пінився з лівого боку, а потім з правого; і гори злітали увись із святковою легкістю; і блакитного серпанку було повно і попереду, і ззаду, й над нами.

Розставити розділові знаки (письмо)

1. Хороша квітка та гострий шипок.
2. Весна багата на квітки а осінь на сніпки.
3. Капуста гарна та качан гнилий.
4. І грушок не хочу і на дерево не полізу.
5. Або розумне казати або зовсім мовчати (Народна творчість).
6. Повітря тремтить від спеки й у срібнім мареві танцюють далекі тополі (М. Коцюбинський).
7. Тихо-мирно спала зграя лебедина і даремно лебідь звав будив її (Олександр Олесь).
8. Дівчина троянди поливала і кудись котилась хмар навала і сміялась осінь за вікном (В. Сосюра).

Розставити розділові знаки

1. Ще над Дніпром клубочиться задуха і пахне степом сизий деревій (Л. Костенко).
2. Ранок стрічав їх холодним дощем і плакав десь вітер в саду за кущем.
3. Вічна ніч стояла і чорнів туман (Олександр Олесь).
4. Вже осені кругом передчуття і павутиння срібно простяглося між саду віт (В. Сосюра).
5. Весняними вечорами голублять душу й серце людини ніжні степові запахи й тихо шепочуть трави (Гр. Тютюнник).
6. Лице неба стало суворим і його уста дихнули холодом (М. Коцюбинський).
7. То сонце вигляне то знову бризне дощ (М. Рильський).
8. Довго-довго ходило сонце і цвіло надвечір'я червоне (М. Луків).

Домашнє завдання

§ 12 (вивчити правила);
впр. 134 (письмово).

